

det er jo dog en ganske afgjort Sag. Naar den ærede Taler mener, at, naar Regjeringen i 1791 og de paafølgende Aar kunde udnævne Commissioner til at forvandle ubestemt Hovveri til bestemt, den da ogsaa kunde gjøre det med Hensyn til andre Afgifter, saa skal jeg tillade mig at bemærke, at Lovgivningen har betragtet Forholdene paa en ganske forskjellig Maade. Til samme Tid, hvori Lovgivningen foreskrev en Ophævelse af alt ubestemt Hovveri og dets Forvandling til bestemt, befattede Lovgivningen sig ikke med at fremvinge Hovveriets Ophævelse, men endnu mindre med at fremvinge Landgildens Bestemmelse; thi Forordningen 15de Juni 1792 er jo netop samtidig med og hører til den samme Række af Anordninger som de, hvorved disse Hovvericommissioner bleve beffittede. Jeg har ogsaa viist, at der er en ganske særegen Retsgrund, hvorfor det ubestemte Hovveri skulde forvandles til bestemt, nemlig at det var en retlig Uting, at det var nødvendigt, for at Hovveripligten kunde faae en retlig Charakter, at den maatte bestemmes; og videre gif den omhandlede Lov ikke. Det er meget langtsaa, at denne Lov, der fra den ærede Talers Side foreslaaes, er en Fortsættelse af den Reform, der begyndte 1786, og som blev fortal i en Række af Aar; men den staaer i den allerstørste Modstrid dermed, og der er Intet mere stridende mod de Mænds Tænkemaade, der satte sig i Spidsen for disse velgjørende Reformer og ved hvis Hjælp de bleve gennemførte, end en saadan Evangslov. Der har altid ved Siden af Forandringer i de Landbosforhold, som ikke kunde bestaae med den borgerlige Frihed eller med det almene Vel, viist sig den allerstørste Agtelse for Eiensdomsretten, viist sig den største Agtelse for enhver velbegrundet Ret, og jeg, som har havt den Lykke at kende to af de Mænd, der vare Sjælen i denne Bevægelse, temmelig nøie, er vis paa, at det vilde have forbauset dem, hvis de havde hørt paastaae, at en Lov som den her omhandlede var en Fortsættelse af den Reform, som de havde ledet. Den ærede Taler mener, at de fire Medlemmer af Udvalget, som have stillet Evangslovsforlaget, sigtende til Fæsteforholdets Afløsning, have erkjendt det Berettigede i at ophæve Fæsteforholdet ved

Hjælp af Evangsbestemmelser, men at de paa Grund af de praktiske Vanskeligheder og med Hensyn til den Stemning, som de kunde vente hos Regjeringen, ikke vilde gaae ind derpaa; men det er Noget, som jeg troer aldeles ikke fremgaaer af Betænkningen. Disse ærede Mænd have holdt Spørgsmaalet om, hvorvidt der omsider skal skeides til en saadan Evangslov, ganske aabent; men de have troet paa en anden Maade at opnaae det omhandlede Gode. Naar den ærede Taler siger, at man kan ogsaa vente, at Fæstebønderne vilde blive udfugede og ødelagte, hvis der ikke skeer Forandring i de nærværende Forhold, saa forkommer det mig, at man har den allerklarreste Erfaring om, at Fæstebønderne ere komne i en mere og mere blomstrende Tilstand. I samme Tid, hvor Godseierernes Indtægter af deres Bøndergods ere blevne betydeligt forøgede, er ogsaa deres Fæsterees Tilstand bleven i høj Grad forbedret. Ogsaa er der en stor Mængde Fæstere, der ere istand til at betale meget betydelige Summer for at komme i Besiddelse af deres Fæstegaarde. Jeg troer altsaa ikke, at der er Noget i, hvad den ærede Taler har ytret, der behøver nogen videre Imødegaaen fra min Side; og, da jeg, saavidt jeg kan skjønne af hele Udvalgets Betænkning, ikke troer, at der er en Stemning i Thinget for at gaae ind paa dette Forslag, skal jeg ikke opholde mig mere derved.

**Ordføreren:** I Anledning af hvad den høitærede Indenrigsminister anførte imod det foreliggende Evangslovsforslag skal jeg tillade mig at bemærke et Par Ord. Den høitærede Indenrigsminister anførte som Argument imod de foreslaaede Mæglingscommissioner, at de vilde fremkalde en stor Agitation hele Landet over, fordi Spørgsmaalet i den omhandlede Sag paa en vis Maade blev holdt aabent. Jeg anseer det imidlertid for aabenbart, at Agitationen vil blive langt større, hvis ikke blot det foreliggende Lovforslag, men ogsaa det foreliggende Evangslovsforslag skulde blive forlastet her i Thinget; thi deels er Sagen vistnok rykket altfor vidt frem, til at den lei vil lade sig sætte til Side, og det Haab, der er vaalt hos Fæstebefolkningen, er vistnok altfor levende, til at selv de meest høitstaaende Per-